

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Stimuleren van leren van leraren

Kwaliteitskaart voor schoolleiders

Nationaal Programma
Onderwijs

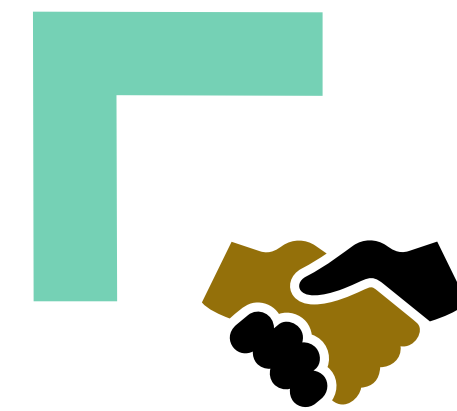

Voor welke praktijkvragen geeft deze kaart handvatten?

- *Als je wel eens verzucht “hoe krijg ik mijn team in beweging?”*
- *Hoe krijg ik mijn leraren enthousiast om te willen leren?*
- *Hoe ondersteun ik mijn leraren bij het inzetten van de juiste interventies?*

Stap 1

Organiseer reflectie- en samenwerkingstijd voor leraren

Stap 2

Ondersteun bij het vaststellen van de leerbehoeften van je teamleden

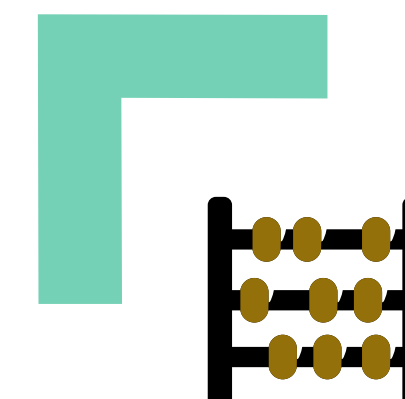
Stap 3

Ondersteun bij het ondernemen van leeractiviteiten voor leraren

Stap 4

Monitor de voortgang van de leerprocessen van je leraren

Waarom is het belangrijk om leren van leraren te stimuleren?

Leraren zijn degene die het meeste kunnen bijdragen aan het leren van de leerlingen. Om leerprocessen van alle leerlingen te kunnen optimaliseren is het van belang dat leraren iedere dag een beetje beter worden. Dat kan door hun professionele leren te stimuleren. Dat leren kan gericht zijn op het inzetten van de juiste interventies (uit de NPO-menukaart).

Wat is nodig om leraren te stimuleren hun eigen leerproces te sturen?

Leren van leraren kun je stimuleren door goed na te gaan wat hun leerbehoeften zijn en hen voldoende leermogelijkheden te bieden. Leraren willen zich graag verder professioneel ontwikkelen als ze ervaren dat hun leerproces bijdraagt aan het verzorgen van beter onderwijs en aan het leren van hun leerlingen. Als schoolleider kun je een context ontwikkelen die leraren tot leren verleid. Ontwikkel als schoolleider een lerende cultuur. Dat kan bijvoorbeeld door:

- te werken vanuit een inspirerende visie waardoor leraren het beste uit de leerlingen en zichzelf willen halen;
- hoge verwachtingen te stellen aan leraren en hen te belonen (professionalisering door taakbeleid en verantwoordelijkheid; krijgen ze voldoende uitdagend werk?);
- kritische en reflectieve vragen te stellen;
- tijd in te plannen waarin leraren met elkaar leren en samenwerken aan schoolontwikkeling, bijvoorbeeld in PLG's;
- externe feedback te organiseren;
- wederzijds klasbezoek mogelijk te maken;
- een veilig klimaat te ontwikkelen;
- diversiteit te bevorderen; laat leraren gebruik maken van elkaars perspectieven.

Stap 1

Stap 2

Stap 3

Stap 4

Stap 1

Organiseer reflectie- en samenwerkingstijd voor leraren

Laat leraren samen nagaan waar de grootste urgentie ligt. Over welke leeropbrengsten en leerlingen maken ze zich de meeste zorgen? Bij welke leeropbrengsten en leerlingen is de meeste winst te behalen? Benut de kwaliteitskaarten *Monitoren en bijsturen NP Onderwijs-interventies*; *Onderzoekmatig werken aan onderwijsverbetering* en *Werken met proeftuintjes*.

Zorg ervoor dat leraren voldoende tijd krijgen om samen te werken en te leren. Laat ze de volgende vragen bespreken:

- Wat vraagt het bereiken van de NPO-doelen bij onze leerlingen van ons als lerarenteam?
- Welke pedagogisch-didactische praktijken moeten we verder ontwikkelen?
- Welke kennis hebben we nodig om onze NPO-doelen te bereiken?

Stap 2

Ondersteun bij het vaststellen van de leerbehoeften van je teamleden

Leraren verschillen van elkaar. Om na te gaan wat iedere leraar nodig heeft om zich verder te ontwikkelen - om de voorgenomen NPO-doelstellingen op leerling niveau te realiseren - is het van belang na te gaan wat ieders leer behoefte is. Door aan te sluiten op de leerbehoefte kan de leraar regie kan nemen over zijn of haar eigen leer proces. De verschillende ontwikkelingsfasen van de leraren kun je gebruiken om leraren ook van en met elkaar te laten leren (bijvoorbeeld door een leraar te laten samenwerken met een leraar die in haar/zijn zone van naaste ontwikkeling zit). Als schoolleider kun je de volgende vragen stellen:

- Waar staat iedere leraar in zijn of haar ontwikkeling (hoe vaardig is hij/zij al in de benodigde pedagogisch-didactische praktijk en welke kennis heeft de leraar nodig?). De leraar kan hiervoor ook gebruik maken van informatie uit observaties.
- Waar wil iedere leraar staan?
- Wat heeft iedere leraar nodig om daar te komen waar hij/zij wil komen?
- Om die laatste vraag te beantwoorden kunnen leraren gebruik maken van verschillende leeractiviteiten (zie stap 3).

Stap 1

Stap 2

Stap 3

Stap 4

Stap 3

Ondersteun bij het onder nemen van leeractiviteiten voor leraren

Leraren kunnen verschillende leeractiviteiten ondernemen. Ze kunnen dat doen in een meer of minder formele setting. De schoolleider kan ze hiervoor leermogelijkheden bieden waardoor leraren verleid worden om leeractiviteiten te ondernemen. Een aantal suggesties daarvoor staat hiernaast genoemd.

Leeractiviteit schoolleider	Leermogelijkheid bieden als school leider
Keeping up to date; bij-houden van recente ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> • Toegang bieden tot bij-en nascholing • Leraren naar een conferentie laten gaan • Experts vragen om gericht informatie te geven • Toegang bieden tot lezen van (vak) literatuur • Bespreken van (vak) literatuur
Leren door gedachten en gedrag van anderen	<ul style="list-style-type: none"> • Leraren elkaar hun kennis laten delen door ze presentaties te laten geven • Leraren elkaar hun lesvoorbereidingen laten delen • Leraren bij elkaar de kunst af laten kijken
Leren door doen en experimenteren	<ul style="list-style-type: none"> • Proeftuintjes laten opzetten • Leraren nieuwe uitdagende taken geven • Onderzoekmatig werken stimuleren
Leren door reflectie	<ul style="list-style-type: none"> • Na werksessies leraren vragen op te schrijven wat ze geleerd hebben • Tijd vrijmaken om te reflecteren door bijvoorbeeld leraren met elkaar in gesprek te laten gaan of hen te vragen een logboek bij te houden • Onderzoekmatig werken stimuleren • Wederzijds klasbezoek stimuleren en leraren elkaar vragen laten stellen • Beeldcoaching inzetten en leraren vragen stellen • Als schoolleider feedback geven en reflectievragen stellen bij klasbezoek • Als schoolleider veel reflectieve vragen stellen
Leren door samenwerking	<ul style="list-style-type: none"> • Wederzijds klasbezoek stimuleren en elkaar feedback geven • Leraren samen lessen laten voorbereiden • Leraren samen onderzoek laten doen • Lesson study stimuleren

Stap 1

Stap 2

Stap 3

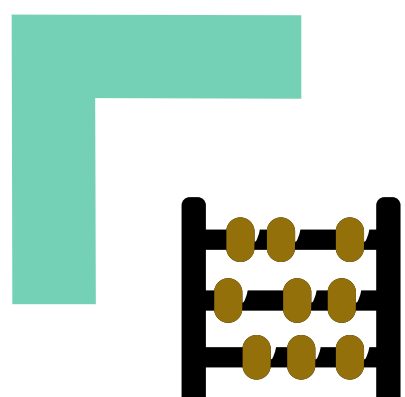

Stap 4

Stap 4

Monitor de voortgang van de leerprocessen van je leraren

Leraren kunnen regie voeren over hun eigen leerproces. Ze gunnen zich echter vaak onvoldoende reflectietijd om na te gaan hoever ze in hun ontwikkeling staan. Als schoolleider kun je dat faciliteren door regelmatig voortgangsgesprekken te voeren. Dat kun je als schoolleider zelf doen, maar je kunt ook onderlinge gesprekken faciliteren door hiervoor bijvoorbeeld standaard tijd in te ruimen tijdens werkoverleggen. In die overleggen kun je samen nagaan of er nog aanvullende leeractiviteiten en leermogelijkheden geboden moeten worden (is het bijvoorbeeld zinvol om nog een keer een ronde (beeld) coaching te organiseren?). Laat leraren evalueren of wat zij geleerd hebben voldoende heeft bijgedragen aan het realiseren van de NPO-doelen. Maak hen verantwoordelijk voor hun eigen leren. Hoe kunnen zij bijdragen aan het optimaliseren van het leren van de leerlingen en wat vraagt dat voor hun eigen leerproces?

Meer weten?

Praktijkaarten

- > [Professionalisering](#)
- > [Coaching](#)
- > [Professionele groei van leraren en andere onderwijsprofessionals](#)
- > [Leiding geven aan een lerende school](#)

Loes van Wessum en Rieneke Pruis: Lectoraat Leiderschap in onderwijs en opvoeding, Hogeschool Windesheim (2021)

Stap 1

Stap 2

Stap 3

Stap 4